

ผลการศึกษาคุณธรรมของผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร ตามกรอบทฤษฎี ของ นิคโคโล มาเคียเวลลี

STUDY RESULT ON THE RULERS' VIRTUE OF FIELD MARSHAL THANOM KITTIKACHORN ACCORDING TO
NICCOLO MACHISVELLI'S VIEWPOINTS

จักรพงษ์ รัตนวงศ์^{1,*} โกวิท วงศ์สุรวัฒน์² และ ลลิตา นิพิฐประศาสน์ สุนทรวิภาต²

Chakrapong Rattanavong^{1,*} Kowit Wongsurawat² and Lalita Niphitprasart Soonthornvipart²

¹สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10900

²ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10900

¹Program in Political Science, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand

²Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand

*Corresponding author: Email: chakrapong1000@gmail.com

รับบทความ 22 ตุลาคม 2561 แก้ไขบทความ 24 เมษายน 2562 ตอรับบทความ 12 พฤษภาคม 2562 เผยแพร่บทความ กรกฎาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมของผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร ตามกรอบทฤษฎีของ Niccolo Machiavelli และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของบริบททางสังคมการเมืองต่อคุณธรรมของผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร กับอิทธิพลของบริบททางสังคมการเมืองต่อคุณธรรมของผู้ปกครองของ Niccolo Machiavelli ประเด็นการศึกษาประกอบด้วย บริบททางสังคมการเมือง คุณสมบัติของผู้ปกครอง วิธีการขึ้นสู่อำนาจของผู้ปกครอง และคุณธรรมของผู้ปกครอง การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในแนวทางจริยศาสตร์ประยุกต์ วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร นำเสนอผลการวิจัยด้วยรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า Niccolo Machiavelli ได้นำเสนอคุณธรรมของผู้ปกครองที่ยึดเอาวิธีการบริหารภายใต้บริบททางสังคมการเมืองอิตาลีที่ไร้เสถียรภาพ ในรูปแบบของการขึ้นสู่อำนาจและวิธีการครองอำนาจของผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของรัฐได้ จอมพลถนอม กิตติขจร ได้ขึ้นสู่อำนาจในฐานะนายกรัฐมนตรีท่ามกลางสถานการณ์ทางสังคมการเมืองไทยที่ไร้เสถียรภาพ ใช้คุณสมบัติของผู้ปกครอง วิธีปฏิบัติของผู้ปกครองที่ขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองโดยพึ่งพาบุคคลอื่นและโชคชะตาที่ดี และคุณธรรมของผู้ปกครองอันสอดคล้องกับคุณธรรมของผู้ปกครองตามทฤษฎีของ Niccolo Machiavelli จนสามารถครองอำนาจได้อย่างยาวนานนับทศวรรษ

คำสำคัญ: นิคโคโล มาเคียเวลลี, จอมพลถนอม กิตติขจร, คุณธรรมของผู้ปกครอง

ABSTRACT

The objectives of this research were to analyze the rulers' virtue of Field Marshal Thanom Kittikachorn in accordance with Niccolo Machiavelli's viewpoints, and to compare the influence of social political context of the rulers' virtue between Field Marshal Thanom Kittikachorn and Niccolo Machiavelli's viewpoints. The focus topics comprised social political context, ruler qualities, approaches to attain power, and rulers' virtue. The qualitative research along with the applied ethics approach was done through documentary inquiries and descriptive analysis for research result presentation. The research findings revealed that Niccolo Machiavelli presented the rulers' virtue by adhering to the unstable Italian social political context in the form of attainment and maintenance power to dominate the public goals. Field Marshal Thanom Kittikachorn had been promoted to power as Prime Minister amidst the unstable political situations in Thailand by applying the ruler's qualities and approaches to attain power depending on others and good faith. In addition, the rulers' virtue was in line with the ruler morality according to the views of Niccolo Machiavelli up to the point of his reign lasting for decades.

Keywords: Niccolo Machiavelli, Field Marshal Thanom Kittikachorn, Rulers' Virtue

บทนำ

คุณธรรมของผู้ปกครองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวผู้ปกครองหรือคณะผู้ปกครองให้ต้องยึดถือในการปกครองบ้านเมือง เพื่อไม่ให้ตนเองหรือกลุ่มตนกลายเป็นผู้ที่ไม่เหมาะสมที่จะปกครองรัฐ นิคโคโล มาเคียเวลลี เป็นนักปรัชญาการเมืองชาวอิตาลีผู้หนึ่ง ที่ได้พยายามให้คำอธิบายเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้ปกครองตามทรรศนะของตัวเอง ซึ่งก็ถูกกำหนดโดยบริบททางสังคมการเมืองของอิตาลีในยุคสมัยที่ตัวเองมีชีวิตอยู่ อันมีชื่อว่ายุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (The Renaissance Ages) อิตาลีในยุคนี้ต้องประสบกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองหลายประการ อันได้แก่ ปัญหาการต่อสู้เพื่อเอกราชของชาติ การแย่งชิงอำนาจของขุนนางเป็นไปอย่างรุนแรงและป่าเถื่อน ผู้นำทางการเมืองใช้อำนาจอย่างไร้มนุษยธรรม (สุนทร ราชวงศ์ศึก, 2551, หน้า 304)

วิกฤตการณ์เหล่านี้ได้ทำให้ มาเคียเวลลี มีแนวคิดทางการเมืองที่ย้อนแย้งกับคริสตจักร ที่ว่าผู้ปกครองควรปกครองโดยอิงหลักธรรมทางศาสนา เขาสรุปว่า สาเหตุที่ทำให้อิตาลีเกิดความไร้เสถียรภาพทางสังคมการเมือง ก็เนื่องมาจากการที่โครงสร้างทางสังคมการเมืองของอิตาลีมีความอ่อนแอ ส่วนแนวทางการแก้ไขนั้น ก็จำเป็นที่จะต้องให้ผู้ปกครองรัฐที่มีคุณสมบัติในงานเขียนของเขาที่มีชื่อว่า “เจ้าผู้ปกครอง” (The Prince) เขาเสนอว่า เหตุผลของรัฐ (Reason of State) อันได้แก่ ความอยู่รอดปลอดภัยของรัฐ (State of Survival) เป็นเป้าหมายอันสูงสุด และเหตุผลของรัฐจะถูกใช้เป็นปทัสถานในการวินิจฉัยความถูกต้องของการปกครอง ซึ่งก็คือสิ่งที่เรียกว่าคุณธรรมของผู้ปกครอง อันเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองจะต้องประพาส รัฐจึงเป็นสถาบันทางคุณธรรมหนึ่ง เช่นเดียวกับสถาบันทางศาสนา เพียงแต่ว่ามีบรรทัดฐานคนละชุดกันเท่านั้น (แสวง คำหงษา, 2544, หน้า 4-5)

การนำเอาหลักคุณธรรมของผู้ปกครองของ มาเคียเวลลี มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิเคราะห์ผู้นำทางการเมืองของประเทศไทย ที่มีความไร้เสถียรภาพสูง จึงเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจ โดยเฉพาะผู้นำรัฐบาลเผด็จการอย่าง จอมพลถนอม กิตติขจร เนื่องจากเป็นผู้นำทางการเมืองที่ประสบกับทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวมากที่สุดผู้หนึ่งในประวัติศาสตร์การเมืองไทย และเป็นผู้นำที่ใช้อำนาจอย่างเด็ดขาดแบบเผด็จการตามที่ มาเคียเวลลี ต้องการให้เป็น เพื่อแสวงหาคำตอบว่าสิ่งใดคือสาเหตุของความสำเร็จและล้มเหลวของ จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นไปตามทรรศนะของ มาเคียเวลลี หรือไม่ โดยงานวิจัยต้นแบบ ได้แก่ งานวิจัยของแสวง คำหงษา ที่ชื่อว่า คุณธรรมของผู้ปกครอง ศึกษากรณี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ตามกรอบทรรศนะของ มาเคียเวลลี

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาคุณธรรมของผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร ตามกรอบทรรศนะของ นิคโคโล มาเคียเวลลี มี 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมของผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร ตามกรอบทรรศนะของ นิคโคโล มาเคียเวลลี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบริบททางสังคมการเมืองที่มีอิทธิพลต่อทรรศนะเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้ปกครองของ นิคโคโล มาเคียเวลลี กับบริบททางสังคมการเมืองที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร

นิยามศัพท์

1. เหตุผลของรัฐ หมายถึง ความอยู่รอดปลอดภัยของรัฐ
2. เป้าหมายของรัฐ หมายถึง การบรรลุเหตุผลของรัฐ
3. ผู้ปกครองตามธรรมชาติ หมายถึง ผู้ปกครองที่ได้อำนาจมาด้วยการสืบทอดโลหิต เป็นที่คุ้นเคยของประชาชน
4. ความรอบคอบ หมายถึง การแสวงหาวิธีการ (Means) ที่มีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุเหตุผลของรัฐ
5. การปกครอง หมายถึง การปฏิบัติของเจ้าผู้ปกครองเพื่อจัดระเบียบทางสังคม เพื่อให้เกิดความมีระเบียบและประโยชน์สุขในหมู่ประชาชน
6. ผู้ปกครองหรือเจ้าผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่มีอำนาจบังคับบัญชาผู้อื่น ไม่ว่าอำนาจนั้นจะได้มาโดยวิธีการใดก็ตาม
7. คุณธรรม หมายถึง ความสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายของตนเอง
8. คุณธรรมของผู้ปกครอง หมายถึง ความสามารถของผู้ปกครองในการบรรลุเหตุผลของรัฐ
9. คุณธรรมของประชาชน หมายถึง ความสามารถของปัจเจกบุคคลในการบรรลุเป้าหมายทางศาสนาหรืออุดมคติของตนเอง
10. อำนาจ หมายถึง ความสามารถในการทำให้ผู้อื่นกระทำในสิ่งที่โดยปกติเขาผู้นั้นไม่กระทำ
11. วิถีชีวิตทางการเมือง หมายถึง วิธีคิดที่ประเมินว่าสิ่งใดสามารถปฏิบัติได้จริง มากกว่าคิดว่าสิ่งใดควรปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในแนวทางจริยศาสตร์ประยุกต์ (Applied Ethics) คือ การนำเอาแนวคิดทางจริยศาสตร์ไปใช้วิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมือง วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) นำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

ประเภทของเอกสาร

1. เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ งานเขียนเรื่อง “เจ้าผู้ปกครอง” (The Prince) ของ นิโคโล มาเคียเวลลี และคำแถลงการณ์ คำให้สัมภาษณ์ บทความ บันทึกรายการ ต่าง ๆ ของ จอมพลถนอม กิตติขจร
2. เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การตรวจสอบข้อมูล

1. ขั้นตอนตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล
2. ขั้นตอนเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากเอกสารชั้นต้นกับข้อมูลที่ได้จากเอกสารชั้นรอง

ขั้นตอนในการศึกษา

1. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ และแบ่งเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ นิโคโล มาเคียเวลลี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ จอมพลถนอม กิตติขจร
2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับบริบททางสังคมการเมือง คุณสมบัติของผู้ปกครอง หลักการและวิธีการบริหารของผู้ปกครอง ที่พบในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ นิโคโล มาเคียเวลลี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ จอมพลถนอม กิตติขจร
3. ขั้นจัดความสัมพันธ์ โดยจัดความสัมพันธ์ของผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางสังคมการเมือง คุณสมบัติของผู้ปกครอง หลักการและวิธีการบริหารของผู้ปกครอง ที่พบในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ นิโคโล มาเคียเวลลี และผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางสังคมการเมือง คุณสมบัติของผู้ปกครอง หลักการและวิธีการบริหารของผู้ปกครอง ที่พบในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ จอมพลถนอม กิตติขจร
4. ขั้นสรุปผล แสดงให้เห็นถึงผลการจัดความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางสังคมการเมือง คุณสมบัติของผู้ปกครอง หลักการและวิธีการบริหารของผู้ปกครอง ที่พบในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ นิโคโล มาเคียเวลลี และผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางสังคมการเมือง คุณสมบัติของผู้ปกครอง หลักการและวิธีการบริหารของผู้ปกครอง ที่พบในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ จอมพลถนอม กิตติขจร

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณธรรมของผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร ตามกรอบทฤษฎีของ นิโคโล มาเคียเวลลี สามารถสรุปสาระสำคัญของผลการศึกษได้ ดังนี้

1. การศึกษาเปรียบเทียบบริบททางสังคมการเมืองที่มีอิทธิพลต่อทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้ปกครองของ นิโคโล มาเคียเวลลี กับบริบททางสังคมการเมืองที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร พบว่า

1.1 บริบททางสังคมการเมืองของอิตาลีในยุคของ มาเคียเวลลี มีความสอดคล้องกับบริบททางสังคมการเมืองของประเทศไทยในยุคของ จอมพลถนอม กิตติขจร เนื่องด้วยสังคมการเมืองที่แตกแยก ผู้ปกครองคอยแสวงหาผลประโยชน์จากประชาชน และกำลังถูกแทรกแซงจากต่างชาติ ในส่วนของสังคมการเมืองอิตาลีในยุคสมัยของ มาเคียเวลลี เป็นสังคมการเมืองที่มีความแตกแยก บรรดาผู้ปกครองต้องกลายเป็นผู้ปล้นสะดมประชาชน อันเป็นช่องว่างให้ต่างชาติสามารถใช้อิทธิพลในการเข้าแทรกแซง (เสนห์ จามริก, 2519, หน้า 192 - 193) ในส่วนของประเทศไทยก่อน พ.ศ. 2506 อันเป็นปีที่ จอมพลถนอม กิตติขจร เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นครั้งที่สอง ซึ่งเป็นการขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองอย่างเต็มที่ เกิดการที่ข้าราชการทหารพยายามแสวงหาผู้นำกลุ่มที่มีอิทธิพลสูง มีการทุจริตคอร์รัปชัน (ธารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 65 - 93) สถานการณ์โลกในขณะนั้นกำลังอยู่ในยุคของสงครามเย็น ประเทศไทยได้ถูกต่างชาติเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ ทั้งจากค่ายคอมมิวนิสต์ที่นำโดยโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีน และเวียดนามเหนือ ที่มีความต้องการรุกรานประเทศไทย (ธารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 254) และค่ายเสรีประชาธิปไตยที่นำโดยสหรัฐอเมริกา ที่ต้องการให้ไทยเข้าเป็นแนวร่วมทางการเมืองของตน (กุลลดา เกษบุญชู มีต์, 2550, หน้า 1 - 2)

1.2 จอมพลถนอม กิตติขจร มีแนวทางการปกครองโดยใช้ความรุนแรงควบคู่ไปกับการดูแลช่วยเหลือประชาชน ภายใต้บริบททางสังคมการเมืองที่ไร้เสถียรภาพ อันเป็นไปตามที่ มาเคียเวลลี ต้องการทุกประการ โดยเมื่อโครงสร้างทางการเมืองเกิดความอ่อนแอ มาเคียเวลลี ได้เสนอแนะแนวทางการปกครองที่เขาเชื่อว่าสามารถทำให้รัฐมั่นคง เข้มแข็ง และมีเอกภาพได้ เขาอธิบาย

ว่าการต่อสู้มีอยู่ 2 ชนิด คือ ด้วยกำลังความรุนแรง และด้วยกฎหมาย ซึ่งไม่ควรใช้เพียงวิธีการใดวิธีการหนึ่ง แต่ต้องเลือกใช้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ ในบางสถานการณ์ ความมีเหตุผลและรอบคอบสามารถแก้ไขปัญหาได้ แต่ในบางสถานการณ์ ความรุนแรงและเด็ดขาดเท่านั้นที่จำเป็น สถานการณ์จึงเป็นสิ่งที่เจ้าผู้ปกครองต้องนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจว่า ควรเลือกใช้วิธีการใดในการแก้ไขปัญหา (แสง คำหงษา, 2544, หน้า 95) ในส่วนของ จอมพลถนอม กิตติขจร นั้น เนื่องจากสถานการณ์หรือบริบททางสังคมการเมืองไทยในยุคก่อนหน้านั้นมีความไร้เสถียรภาพ เขาจึงได้มีมุมมองว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกยังไม่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ของสังคมการเมืองไทยขณะนั้น (เดลินิวส์, 2514) จำต้องหันไปใช้ระบอบการปกครองแบบเผด็จการทหาร ระบอบการเมืองดังกล่าวเป็นมรดกของรัฐบาล จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในช่วงปี พ.ศ. 2502 - 2506 ซึ่งนายกรัฐมนตรีสามารถใช้อำนาจเด็ดขาดลงโทษผู้กระทำความผิด และอุปถัมภ์ช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเต็มที่ ไม่มีรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งและฝ่ายค้าน มีเพียงสภาร่างรัฐธรรมนูญที่คอยผ่านร่างกฎหมายที่รัฐบาลเป็นผู้เสนอเท่านั้น มีจุดเด่นในเรื่องของการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และการไต่สวนตรวจสอบหรือถ่วงดุลทางอำนาจไม่ว่าจากกลไกใด ๆ (พืด ลวงกูร, 2554, หน้า 123 - 130)

2. การศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมของผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร ตามกรอบทฤษฎีของ นิคโคโล มาเคียเวลลี เป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านวิธีการต่อสู้ เมื่อพิจารณา พบว่า วิธีการต่อสู้ของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับวิธีการต่อสู้ของ จอมพลถนอม กิตติขจร โดย มาเคียเวลลี ได้เสนอวิธีการต่อสู้ 2 ประเภท ได้แก่ การต่อสู้ด้วยความรุนแรงเด็ดขาด และการต่อสู้ด้วยกฎหมาย ซึ่งการพึ่งพาวิธีการใดวิธีการหนึ่งมากเกินไปก็ย่อมนำมาสู่ความล้มเหลวอยู่ดี จึงควรเลือกใช้อย่างมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ (Denise, White & Peterfreund, 1992, pp. 79) ในส่วนของ จอมพลถนอม กิตติขจร ก็ได้ใช้ทั้งวิธีการทางกฎหมายและความเด็ดขาดรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ในส่วนของการใช้กฎหมายนั้น อาทิ การใช้นโยบายให้ตนเองและรัฐมนตรีถอนตัวจากการค้า เพื่อเพิ่มการสนับสนุนทางการเมือง (ประจวบ ทองอุไร, 2501, หน้า 2) ส่วนการใช้อำนาจเด็ดขาดในการแก้ไขปัญหา เช่น การใช้อำนาจตามมาตรา 17 ของธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2501 ลงโทษผู้ที่ป็นภัยต่อบ้านเมือง (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 324) จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นผู้ที่มีความซบถของราชสีห์ อันได้แก่ การใช้อำนาจอย่างเด็ดขาดในฐานะผู้นำเผด็จการทหาร (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 369-371) ส่วนคุณสมบัติของสุนัขจิ้งจอก ได้แก่ กรณียะสาบานที่วัดพระแก้วในวันที่มีการเปิดอภิไธยไม่ว่าว้าวใจรัฐบาล ทั้งที่รู้อยู่แล้วว่าถึงอย่างไรตนก็ต้องได้รับชัยชนะ (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 2501, หน้า 28, 29, 48 - 49, 50)

2.2 ด้านคุณสมบัติผู้ปกครอง เมื่อพิจารณา พบว่า คุณสมบัติผู้ปกครองของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับคุณสมบัติผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร โดย มาเคียเวลลี เสนอว่า เพื่อการบรรลุผลดีทางการปกครอง เจ้าผู้ปกครองต้องมีคุณสมบัติของสุนัขจิ้งจอกและราชสีห์ อันได้แก่ ความกล้าหาญ รอบคอบ อีกทั้งยังต้องมีความฉลาดหลักแหลม อันจะเสริมจุดเด่นจุดด้อยของกันและกัน (Denise, White & Peterfreund, 1992, pp. 80) เกี่ยวกับความกล้าหาญของ จอมพลถนอม กิตติขจร พบได้จากการตัดสินใจสนับสนุนการทำสงครามของสหรัฐ ฯ ต่อเวียดนามเหนือ จนประเทศชาติได้รับผลประโยชน์ทางการเงินอันจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสาธารณูปโภคพื้นฐาน (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 289) ในเรื่องของความรอบคอบของ จอมพลถนอม กิตติขจร เห็นได้จากการสั่งห้ามการเดินขบวนของเด็กในงานวันเด็ก พ.ศ. 2507 เนื่องด้วยเกรงว่าอาจนำไปสู่เหตุการณ์วุ่นวายได้ (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 377) ความฉลาดหลักแหลม ก็เป็นสิ่งที่พบได้จากการทำที่จะผ่อนปรนให้เสรีภาพแก่ประชาชนมากขึ้นกว่าสมัยรัฐบาลของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 261 - 263) แต่ผู้ใดที่ใช้เสรีภาพไปในทางที่เป็นภัยต่อบ้านเมืองก็ยิ่งถูกกวาดล้างอยู่ดี (เดลินิวส์, 2511)

2.3 ด้านคุณสมบัติเหมือนมนุษย์ เมื่อพิจารณา พบว่า มาเคียเวลลี ได้เสนอคุณสมบัติเหมือนมนุษย์อันผู้ปกครองพึงมี และ จอมพลถนอม กิตติขจร ก็มีคุณสมบัติดังกล่าวครบทุกประการ โดย มาเคียเวลลี เสนอว่า เพื่อไม่ให้ธรรมชาติที่เลวร้ายของมนุษย์มาครอบงำเจ้าผู้ปกครอง เจ้าผู้ปกครองจึงต้องมีคุณสมบัติที่เหนือกว่ามนุษย์ทั่วไป คือ ต้องมองการณ์ไกล มีเป้าหมายที่ชัดเจน แต่ยืดหยุ่นในวิธีการ (แสง คำหงษา, 2544, หน้า 91) ซึ่ง จอมพลถนอม กิตติขจร มีคุณสมบัติเหมือนมนุษย์ ประการแรก เรื่องการมองการณ์ไกล สามารถพบได้จากการประกาศไม่พึ่งพาภาษีของประชาชนในปี พ.ศ. 2506 เมื่อจะเกิดปัญหายอดงบประมาณขาดดุลทุกปีในอีก 3 ปีข้างหน้า (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 332 - 333) จนปัญหาดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียงในช่วงเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2512 ประการที่ 2 ความมีเป้าหมายชัดเจนในการกำหนดนโยบาย คือ แผนนโยบายล้วนเป็นไปเพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ แต่มีความยืดหยุ่น (Flexible Means) ในนโยบาย อย่างการปล่อยตัวบรรดานักโทษทางการเมืองที่ถูกขังลี้ในสมัยรัฐบาล จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 261 - 263)

2.4 ด้านวิธีการขึ้นสู่อำนาจทางการเมือง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า

2.4.1 ขั้นตอนก่อนได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง ผลการศึกษา พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับสภาพการณ์ก่อนได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับสภาพการณ์ก่อนได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองของ จอมพลถนอม กิตติขจร โดย มาเคียเวลลี มีทรศนะของเขาเกี่ยวกับเจ้าผู้ปกครองที่ได้มาโดยความสามารถของผู้อื่น และโดยโชคชะตาที่ดี (By the Arms of Others or by Good Fortune) ซึ่งเป็นเจ้าผู้ปกครองประเภทที่จะรักษาอำนาจไว้ได้ยาก เนื่องด้วยไม่ใช่ผู้ที่มีความสามารถเพียงพอต่อตำแหน่งเจ้าผู้ปกครอง นอกเสียจากว่าจะดำเนินการเพื่อการรักษาอำนาจอันรอบคอบจนกระทั่งสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง และไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นต่อไป โดยบุคคลที่เขายกมาเป็นตัวอย่าง คือ ซีซาร์ บอร์เจีย (Cesare Borgia) ผู้ที่ได้ครองรัฐโรมัญญา (Romagna) ก็เนื่องด้วยการสนับสนุนของผู้เป็นบิดา คือ พระสันตะปาปาอเล็กซานเดอร์ที่ 6 (Pope Alexander VI) โดยที่ตัวเขาเองไม่ใช่ผู้ที่มีความสามารถมากพอ (สมบัติ จันทรวงศ์, 2558, หน้า 153 - 154) ในกรณีของ จอมพลถนอม กิตติขจร ได้อำนาจรัฐมาทั้งใน พ.ศ. 2501 และ พ.ศ. 2506 ก็เนื่องด้วยการอาศัยการสนับสนุนจากผู้อื่น ซึ่งได้แก่ ปัจฉัยทางด้าน จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ปัจฉัยทางด้านรัฐบาลสหรัฐอเมริกา และปัจฉัยทางด้านกองทัพ (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 59-137, 162-171, 275) ซึ่ง จอมพลถนอม กิตติขจร ก็เคยยอมรับว่าตนมีความสามารถไม่เพียงพอต่อตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (ชาวไทย, 2500)

2.4.2 ขั้นตอนในการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง ทรศนะเกี่ยวกับการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองของ มาเคียเวลลี กับวิธีการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองของ จอมพลถนอม กิตติขจร มีความสอดคล้องกัน โดย มาเคียเวลลี กล่าวว่า แม้ ซีซาร์ บอร์เจีย จะได้รัฐโรมัญญามาแล้ว แต่กองกำลังของเขายังเป็นกองกำลังของ ตระกูลอร์ซินี (Orsini) ที่จ้องจะยึดอำนาจของเขา และพระเจ้าหลุยส์ที่ 12 (Louis XII) แห่งฝรั่งเศสที่เข้ามาแทรกแซงอิตาลีเองก็คิดในทำนองเดียวกันนี้เช่นกัน ซีซาร์ บอร์เจีย จึงได้ทำให้พวกของ ตระกูลอร์ซินี และ ตระกูลโคลonna (Colonna) ในโรม่ออนแอ่ง ด้วยการเอากองกำลังของพวกนี้มาเป็นพวกตนโดยแต่งตั้งให้เป็นขุนนาง รวมทั้งให้เงินและตำแหน่ง ซึ่ง ตระกูลอร์ซินี ก็รู้สึกอับอายไป ทำให้เขาสามารถปราบปรามได้ทั้งหมด ส่วนกรณีของพระเจ้าหลุยส์ที่ 12 เขาก็เตรียมการป้องกันราชภัยจากพระองค์ โดยวิธีการล่อลวงพวกของ ตระกูลอร์ซินี มาเป็นพวกเพื่อเสริมแนวป้องกันรัฐ (สมบัติ จันทรวงศ์, 2558, หน้า 155 - 157) เมื่อ จอมพลถนอม กิตติขจร ได้อำนาจทางการเมืองในปี พ.ศ. 2506 ภายในกองทัพยังคงมีคู่แข่งทางอำนาจอยู่ ได้แก่ พล.อ. จิตติ นาวีเสถียร จึงต้องถูกย้ายไปอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ได้คุมกำลัง เพียงเท่านี้ก็สามารถควบคุมกองทัพเอาไว้ได้ (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 353) ในระหว่างนี้มีการกบฏของทหารอย่างป็นรูปธรรมเพียงครั้งเดียว คือ กบฏ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2507 ซึ่งการที่ จอมพลถนอม กิตติขจร สามารถควบคุมกองทัพเอาไว้ได้แล้วนั้น การกวาดล้างจับกุมกบฏดังกล่าวจึงไม่ใช่เรื่องยาก (ประชาติปไทย์, 2507, หน้า 1, 12) จอมพลถนอม กิตติขจร ไม่ปลดคณะรัฐมนตรีเดิมของรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แต่ให้สืบทอดอำนาจต่อในฐานะคณะรัฐมนตรีของตน พร้อมทั้งดูแลด้วยความประณีประนอมออมขอม หากทำผิดจะไม่ตีเตือนทางสื่อ และสั่งห้ามรัฐมนตรีไม่ให้ก้าวล่วงงานของกระทรวงอื่น (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 310 - 311) จนทำให้สามารถควบคุมคณะรัฐมนตรีชุดนี้ได้ (ชันเงิน, 2510, หน้า 6) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 240 คน ที่ได้รับการแต่งตั้งภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2501 จอมพลถนอม กิตติขจร ก็ไม่ประหยัดในการจ่ายเงินเดือนให้กับคณะบุคคลเหล่านี้ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ก็ยินยอมลงมติผ่านร่างกฎหมายแทบทุกฉบับที่เสนอ (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 397) ฝ่ายสภราช ซึ่งมิชอบมากในการเกื้อหนุนให้ จอมพลถนอม กิตติขจร ขึ้นสู่อำนาจได้ เมื่อพบเห็น จอมพลถนอม กิตติขจร สามารถควบคุมกลุ่มอำนาจต่าง ๆ เอาไว้ได้ ก็ยิ่งให้การสนับสนุนมากยิ่งขึ้น (US Department of State, 1994, pp. 250 - 257)

2.4.3 ขั้นตอนรักษอำนาจทางการเมืองในระยะสั้น พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับวิธีการรักษอำนาจทางการเมืองในระยะสั้นของ มาเคียเวลลี มีความสอดคล้องกับวิธีการรักษอำนาจทางการเมืองในระยะสั้นของ จอมพลถนอม กิตติขจร โดยที่ มาเคียเวลลี กล่าวต่อว่า เมื่อได้ปกครองโรมัญญาโดยเบ็ดเสร็จแล้ว ซีซาร์ บอร์เจีย ก็พบว่า เมืองถูกควบคุมโดยพวกขุนนางทุจริต จึงแต่งตั้งฆูบรูซผู้หนึ่ง มาใช้กำลังโหดร้ายเพื่อกู้คืนสถานการณ์สู่ภาวะปกติโดยเร็วที่สุด แล้วป้ายความผิดทั้งหมดให้แก่ขุนมนตรี (สมบัติ จันทรวงศ์, 2558, หน้า 157) ซึ่ง จอมพลถนอม กิตติขจร ขึ้นครองอำนาจท่ามกลางปัญหาการรุกรานจากคอมมิวนิสต์ เขาต้องการใช้อำนาจอันเด็ดขาดในการจัดการกับปัญหานี้ แต่ไม่ไต่ลงมือด้วยตนเอง กลับตั้งกองบัญชาการปราบปรามคอมมิวนิสต์แล้วให้ พล.อ. ประภาส จารุเสถียร คนในรัฐบาลที่มีชื่อเสียงในทางไม่ดีอยู่แล้ว เป็นผู้บัญชาการ ซึ่งกองบัญชาการนี้ก็ได้รับกุมและสังหารผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้เป็นจำนวนมาก โดยที่ จอมพลถนอม กิตติขจร ก็ยังสามารถรักษาภาพลักษณ์ของผู้นำที่นุ่มนวลเอาไว้ได้ (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 266)

2.4.4 ขั้นตอนรักษอำนาจทางการเมืองในระยะยาว พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับวิธีการรักษอำนาจทางการเมืองในระยะยาว 4 ประการของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับวิธีการรักษอำนาจทางการเมืองในระยะยาวของ จอมพลถนอม กิตติขจร เพียงประการเดียว อันได้แก่ การกำจัดสายโลหิตของขุนนาง ไม่ให้ขอความช่วยเหลือจากผู้สนับสนุนเจ้าผู้ปกครองได้ โดยที่ มาเคียเวลลี

กล่าวว่า ในส่วนของอนาคตนั้น ซีชาร์ บอร์เจีย ไม่แน่ใจว่าผู้สืบทอดตำแหน่งในศาสนจักรเป็นมิตรกับเขาหรือไม่ ซึ่งพวกนั้นอาจจะชิงเอาตำแหน่งสันตะปาปาที่ควรจะเป็นของเขาไปได้ เพื่อที่เขาจะได้มั่นใจในเรื่องการสืบทอดตำแหน่ง ประการแรก เขาได้กำจัดเชื้อสายของพวกขุนนางที่ถูกเขากำจัดออกไป เพื่อให้พวกนี้ไม่สามารถเข้าขอความช่วยเหลือจากสันตะปาปาอันจะเป็นภัยต่อเขาได้ ประการที่สอง เขาได้เอาชนชั้นปกครองทั้งหลายในโรมมาเป็นพวก เพื่อคานสันตะปาปาไว้ ประการที่สาม เขาได้ดึงเอาคณะพระคาร์ดินัลให้มาอยู่ในอำนาจ และประการที่สี่ เขาต้องได้อำนาจทั้งหมดมาโดยเด็ดขาด ก่อนที่พระสันตะปาปาจะสิ้นชีวิต ฝ่ายฝรั่งเศส ภายหลังจากนั้นถูกสเปนขับไล่ออกจากเนเปิลส์ และทั้งสองฝ่ายก็ต้องการจะมาเป็นมิตรกับ ซีชาร์ บอร์เจีย กำลังอำนาจของเขาในหัวเวลานี้เข้มแข็งพอที่จะเข้าโจมตีปิซาและฟลอเรนซ์ได้ อันจะทำให้เขามีกองกำลังเป็นของตนเอง และไม่ต้องพึ่งพากองกำลังและโชคชะตาของผู้คนอื่นต่อไป ซึ่งการรวบรวมอิตาลีก็เกือบจะสำเร็จโดยตัวเขา ถ้าหากว่าสันตะปาปาไม่สิ้นพระชนม์ไปก่อน และหลังจากนั้น ซีชาร์ บอร์เจีย ก็สิ้นชีพด้วยอาการป่วย (สมบัติ จันทรวงศ์, 2558, หน้า 157 - 159) สำหรับ จอมพลดอนอม กิตติขจร ในช่วงรัฐบาลคณะปฏิวัติ พ.ศ. 2515 - 2516 นั้น ผู้ที่สนับสนุนให้ตนขึ้นมามีอำนาจได้ ที่เหลืออยู่ในขณะนั้นก็มีเพียงกองทัพและรัฐบาลสหรัฐฯ เท่านั้น ส่วนจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ถึงแก่อสัญกรรมไปก่อนหน้านี้แล้ว และก็มีหัวอำนาจใหม่ที่ขึ้นมาท้าทายอำนาจของรัฐบาล จอมพลดอนอม กิตติขจร อันได้แก่ นิสิตนักศึกษาและปัญญาชน ซึ่งกองทัพและรัฐบาลสหรัฐฯ เองก็พยายามตีตัวออกห่างรัฐบาล จอมพลดอนอม กิตติขจร มากขึ้นเรื่อย ๆ การที่ จอมพลดอนอม กิตติขจร ต้องยุติระบอบประชาธิปไตย แล้วหันไปนิยมและฟื้นฟูระบอบเผด็จการทหารเหมือนในช่วงที่ตนขึ้นมามีอำนาจครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2506 ก็เนื่องด้วยได้ไตร่ตรองแล้วว่าการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยไม่ใช่สิ่งที่ตนมีความถนัด และเหตุผลเกี่ยวกับการรุกรานจากคอมมิวนิสต์ (ธำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 510 - 511) ส่วนกองทัพที่เคยควบคุมได้ตลอดมา เมื่อกลุ่มของ จอมพลดอนอม กิตติขจร ผูกขาดอำนาจยาวนานเกินไป ความไม่พอใจจากทหารกลุ่มอื่นก็ตามมา (ธำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 523) ส่วนรัฐบาลสหรัฐฯ นั้น การที่ จอมพลดอนอม กิตติขจร สวมล้างระบอบประชาธิปไตย ฟื้นฟูระบอบเผด็จการทหารกลับมาอีกครั้ง และกำลังสูญเสียเสถียรภาพอย่างเห็นได้ชัดนี้ ก็ได้ทำให้สหรัฐฯ ลดงบประมาณช่วยเหลือแก่ไทยลงไปอีก โดยในปี พ.ศ. 2515 ที่ไทยได้รับการสนับสนุนถึง 96.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ก็เหลือเพียง 40.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ 29.2 ล้านดอลลาร์ ในปี พ.ศ. 2516 และ พ.ศ. 2517 ตามลำดับ (ธำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 527 - 528) โดยที่ จอมพลดอนอม กิตติขจร ก็จะสามารถลดทอนปัญหาเหล่านั้นได้ หากได้ปฏิบัติตามวิธีการในระยะยาว 4 ประการ ตามที่ มาเคียเวลลี ได้กล่าวไว้ ซึ่งเขากลับประพจน์เพียงข้อแรก อันได้แก่ “ต้องกำจัดสายโลหิตของขุนนาง ไม่ให้ขอความช่วยเหลือจากผู้สนับสนุนเจ้าผู้ปกครองได้” เทียบได้กับขบวนการนิสิตนักศึกษาในขณะนั้น ที่ได้รับการศึกษาจากสหรัฐฯ อันเป็นชาติที่ให้การสนับสนุน จอมพลดอนอม กิตติขจร จนขึ้นมามีอำนาจทางการเมืองได้ การที่ จอมพลดอนอม กิตติขจร ได้ทำการปราบปรามนักศึกษาอย่างรุนแรงในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 แต่กลับไม่ได้ดำเนินการตามอีก 3 ข้อ ซึ่งถ้าหากกระทำสำเร็จ รัฐบาล จอมพลดอนอม กิตติขจร จะมีอำนาจที่คานกันได้กับผู้ที่เคยสนับสนุนตน คือ รัฐบาลสหรัฐฯ ตลอดจนฝ่ายกองทัพได้ ซึ่งก็ไม่ปรากฏว่า จอมพลดอนอม กิตติขจร ได้กระทำการเช่นนั้น ในทางตรงกันข้าม รัฐบาลของ จอมพลดอนอม กิตติขจร จำต้องให้ความยินยอมต่อฝ่ายสหรัฐฯ เรื่อยมา เพราะจำต้องอาศัยพึ่งพาสหรัฐฯ ในทางด้านเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่นึกคิดว่าไม่ใช่เพราะตัวเขาไม่รับรู้ในอำนาจเหนือประเทศไทยที่มากขึ้นของรัฐบาลสหรัฐฯ ตลอดจนอิทธิพลของอุดมการณ์ประชาธิปไตยของสหรัฐฯ ะที่มีมากขึ้นต่อสังคมไทย แต่ก็เพราะอำนาจและอิทธิพลของสหรัฐฯ ที่มีต่อประเทศไทยเข้มแข็งเกินกว่าจะต้านทานได้ ต่างจาก ซีชาร์ บอร์เจีย ที่ปลดแอกตนเองจากการควบคุมของบรรดาผู้ที่สนับสนุนตนขึ้นสู่อำนาจได้ในระดับหนึ่ง กล่าวได้ว่าความล้มเหลวในบั้นปลายอำนาจของ จอมพลดอนอม กิตติขจร เป็นผลมาจากความจำเป็น มากกว่าความต่อความสามารถของ จอมพลดอนอม กิตติขจร จนตัวเขาต้องสิ้นสุดอำนาจทางการเมืองและลี้ภัยไปยังต่างประเทศ ซึ่งแม้ว่า จอมพลดอนอม กิตติขจร จะไม่ประสบความสำเร็จในบั้นปลายของการครองอำนาจทางการเมือง แต่เป็น ผู้ปกครองที่ครองอำนาจเป็นระยะเวลายาวนานนับทศวรรษ และบรรลุเป้าหมายของรัฐ อันได้แก่ ความอยู่รอดปลอดภัยของรัฐ โดยรักษาเอกราชของรัฐจากภัยคอมมิวนิสต์เอาไว้ได้

2.5 ด้านคุณธรรมของผู้ปกครอง พบว่า

2.5.1 ความโอ้อ้อมอารี (Liberality) พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับความโอ้อ้อมอารีของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการใช้ความโอ้อ้อมอารีของ จอมพลดอนอม กิตติขจร โดยที่ มาเคียเวลลี กล่าวว่า ความโอ้อ้อมอารีที่เจ้าผู้ปกครองโหมใช้โดยไม่พิจารณาจะกลายเป็นความฟุ้งเฟ้อ (Magnificence) ซึ่งจะกลับกลายเป็น “การสร้างภาระแก่ประชาชน” (Denise, White & Peterfreund, 1992, pp. 72) จอมพลดอนอม กิตติขจร ได้แสดงความโอ้อ้อมอารีได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ คือ กรณีของการไม่ยอมแก้ปัญหาารับประจำปีของรัฐบาลด้วยการขึ้นภาษี ซึ่งปัญหานี้รัฐบาล จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก่อขึ้นด้วยโครงการพัฒนาต่าง ๆ (ธำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 332 - 333) จนปัญหาดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียงเลือกตั้งของตนในสมัยต่อมา

2.5.2 ความเมตตาปราณี (Clemency) พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับความเมตตาปราณีของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการใช้ความเมตตาปราณีของ จอมพลดอนม กิตติขจร โดยที่ มาเคียเวลลี เชื่อว่า ความเมตตาปราณีเป็นสิ่งที่เจ้าผู้ปกครองควรใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพราะอาจทำลายเจตนารมณ์ของรัฐหากใช้อย่างไร้ขอบเขต (Denise, White & Peterfreund, 1992, pp. 75) จอมพลดอนม กิตติขจร ได้ใช้ความเมตตาอย่างถูกต้องเหมาะสมแก่สถานการณ์แล้ว ได้แก่ การประกาศเร่งรัดการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร (อ้างศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 213) ทำให้สังคมมีความผ่อนคลายความกดดันลง และเหล่าปัญญาชนก็มีการก่อตัวขึ้นมาอีกครั้ง แต่ก็ยังคงมีการใช้มาตรการอันรุนแรงเด็ดขาดกับบรรดาผู้ที่นิยมในอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ (สยามนิกร, 2503)

2.5.3 การรักษาข้อตกลง (Keep Faith) พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับการรักษาข้อตกลงของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการรักษาข้อตกลงของ จอมพลดอนม กิตติขจร โดยที่ มาเคียเวลลี อธิบายว่า การรักษาข้อตกลงในทุกเรื่องโดยปราศจากการไตร่ตรองถึงความเหมาะสม ย่อมนำไปสู่การสูญเสียอำนาจโดยง่าย (Denise, White & Peterfreund, 1992, pp. 79) ในการหาเสียงกับประชาชนในการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2512 พรรคสหประชาไทยของ จอมพลดอนม กิตติขจร ได้หาเสียงเลือกตั้งว่า จะพัฒนาท้องถิ่นต่าง ๆ จัดความเดือดร้อนของประชาชน สร้างเขื่อน ถนน คูคลอง การเกษตร ชลประทาน การศึกษา และสร้างงานสร้างอาชีพแก่ราษฎร ซึ่งนโยบายเหล่านี้ จอมพลดอนม กิตติขจร ก็ได้ดำเนินการอยู่แล้วเมื่อครั้งขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2506 - 2512 (อ้างศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 436 - 438) พอชนะการเลือกตั้ง จอมพลดอนม กิตติขจร ก็ได้รักษาสัญญาดังกล่าวโดยดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (อ้างศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 468 - 472) ส่วนการไม่รักษาสัญญา พบได้จากการให้คำสัญญาว่าจะเร่งรัดการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร แต่พอถึงเวลากลับพลัดไปเรื่อย ๆ จนสามารถยืดเยื้อระยะเวลาครองอำนาจในฐานะรัฐบาลคณะปฏิวัติได้ถึง 5 ปี 3 เดือน (อ้างศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 420 - 429) กล่าวได้ว่า จอมพลดอนม กิตติขจร เป็นผู้ที่ยังคงเลือกใช้การรักษาสัญญา และการไม่รักษาสัญญาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

2.5.4 หลีกเลี่ยงการดูถูกเหยียดหยามและความชิงชัง (Avoid Being Despised and Hated) พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงการดูถูกเหยียดหยามและความชิงชังของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการหลีกเลี่ยงการดูถูกเหยียดหยามและความชิงชังของ จอมพลดอนม กิตติขจร โดยที่ มาเคียเวลลี กล่าวว่า เจ้าผู้ปกครองควรเป็นผู้ที่สามารถควบคุมความต้องการใฝ่ต่ำของตน และสามารถสร้างภาพลักษณ์ให้ประชาชนเห็นถึงความประเสริฐ (Denise, White & Peterfreund, 1992, p.83) จอมพลดอนม กิตติขจร ได้สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ประชาชนรักใคร่ คือ ความสุภาพอ่อนโยน พุดจาไพเราะ (จอมพลดอนม กิตติขจร, 2532, หน้า 8) ปลดการคอร์รัปชัน สร้างภาพลักษณ์ของการไม่ยึดติดอำนาจด้วยการนำเสนอประเด็น “ไม่อยากเป็นนายกรัฐมนตรี” (อ้างศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 188 - 191) และการให้รัฐมนตรีถอนตัวจากการค้า (ประจวบ ทองอุไร, 2501, หน้า 2) อันเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาประชาชน แม้ว่าในบางกรณี อาทิ การสร้างภาพลักษณ์ว่าไม่ยึดติดกับอำนาจ จะสวนทางกับพฤติกรรมแท้จริงของเขาที่รวมเวลาครองอำนาจยาวนานประมาณ 8 ปี

2.5.5 ความมั่นคงของรัฐ (State Security) พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงรัฐของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการรักษาความมั่นคงรัฐของ จอมพลดอนม กิตติขจร โดยที่ มาเคียเวลลี อธิบายว่า เพื่อการรักษาความปลอดภัยของรัฐและตัวเจ้าผู้ปกครองเอง กลวิธีต่าง ๆ จึงต้องถูกนำมาใช้ตั้งแต่สถานการณ์ เช่น เจ้าผู้ปกครองบางคนใช้วิธีการแบ่งแยกแล้วปกครอง บ้างก็เปลี่ยนศัตรูมาเป็นมิตร บ้างก็ใช้การสร้างป้อมปราการ เป็นต้น ซึ่งวิธีการหนึ่งอาจสำเร็จเฉพาะในบางรัฐ การเลือกใช้จึงควรคำนึงถึงความเหมาะสม เขากล่าวว่า “ไม่มีเจ้าผู้ปกครองใหม่คนใดที่จะปลดอาวุธผู้ใต้ปกครอง มีแต่ที่ว่าจะติดอาวุธให้ผู้ใต้ปกครอง เพราะการติดอาวุธให้ผู้ใต้ปกครอง ก็จะทำให้อาวุธเหล่านั้นเป็นของเจ้าผู้ปกครอง บรรดาผู้กลางแครงใจก็จะหันมาภักดี ผู้ที่ภักดีอยู่แล้วก็จะยังคงรักษาความภักดีไว้ต่อไป” (Denise, White & Peterfreund, 1992, pp. 96) จากการพิจารณาจากงบประมาณที่ให้แก่กระทรวงกลาโหมที่มากยิ่งขึ้นกว่ากระทรวงใด ๆ (อ้างศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 339-340) ทำให้พบว่านโยบายด้านความมั่นคงเป็นนโยบายด้านที่ จอมพลดอนม กิตติขจร ให้ความสำคัญที่สุด ซึ่งมีความเหมาะสมแก่สถานการณ์ เนื่องจากในช่วงเวลานั้นเหตุการณ์ภายในประเทศและภายนอกประเทศยังขาดเสถียรภาพอยู่ในส่วนของการติดอาวุธให้ประชาชนของรัฐบาล จอมพลดอนม กิตติขจร คือ การก่อตั้ง “กองอาสาสมัครชาวบ้านชายแดน” เพื่อช่วยต่อต้านผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ฝ่ายกิจการพลเรือน กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4, 2559) ซึ่งการติดอาวุธให้ถือเป็นการมอบความไว้วางใจอย่างสูงให้ด้วย

2.5.6 การสร้างพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการยกย่อง (Conduct Himself so as to Gain Renown) พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับการสร้างพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการยกย่องของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการสร้างพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการยกย่องของ จอมพลดอนม กิตติขจร โดยที่ มาเคียเวลลี กล่าวว่า เมื่อข้าแผ่นดินกระทำการสิ่งผิดปกติ ไม่ว่าการกระทำนั้นจะดีหรือเลว เจ้าผู้ปกครองก็ควรจะมีสิ่งสนองตอบต่อการกระทำนั้น (Denise, White & Peterfreund, 1992, p. 102) จอมพลดอนม กิตติขจร ได้ดำเนินคดีต่าง ๆ กับผู้กระทำความผิดโดยไม่ไว้หน้าผู้ใด ด้วยนโยบายปราบปรามการคอร์รัปชัน โดยเฉพาะการคอร์รัปชันของ จอมพลสฤษดิ์

ธนรัชต์ อดีตนายกรัฐมนตรีนคร และผู้ที่สนับสนุนให้ จอมพลถนอม กิตติขจร สามารถขึ้นสู่อำนาจได้ ถือเป็นการดำเนินการโดยไม่ไว้แก่หน้าผู้ใด (อ้างศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 215) รวมทั้งการขู่จะลาออกบ่อยครั้งเพื่อสร้างภาพลักษณ์ว่าตนเป็นคนที่ไม่ยึดติดกับอำนาจ (ประชาธิปไตย, 2512, หน้า 1)

2.5.7 การคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของเจ้าผู้ปกครอง (Concerning the Secretaries of Prince) พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของเจ้าผู้ปกครองของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของเจ้าผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร โดยที่ มาเคียเวลลี เชื่อว่า การเลือกเฟ้นข้าราชการเป็นสิ่งที่เจ้าผู้ปกครองต้องให้ความสำคัญ ถ้าบุคคลรอบข้างเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและซื่อสัตย์ ก็จะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของเจ้าผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี (Denise, White & Peterfreund, 1992, p. 107) คณะรัฐมนตรีของ จอมพลถนอม กิตติขจร มีประสบการณ์ยาวนานและต่อเนื่องในการบริหารประเทศในตำแหน่งต่าง ๆ นับตั้งแต่สมัยรัฐบาล นายพจน์ สารสิน ในปี พ.ศ. 2500 และไม่มีมลทินด้านการคอร์รัปชันเลยตลอดระยะเวลาบริหารประเทศก่อนปี พ.ศ. 2512 ยกเว้นเพียงผู้เดียว คือ พล.อ. ประภาส จารุเสถียร (ยศในขณะนั้น) ที่มีปัญหาการคอร์รัปชันจากกรณีหมพวง (อ้างศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2550, หน้า 131) แต่ จอมพลถนอม กิตติขจร ก็ให้ไปดูแลงานที่มีผลเสียต่อภาพลักษณ์ อย่างผู้บัญชาการปราบปรามคอมมิวนิสต์

2.5.8 การหลีกเลี่ยงคนประจบสอพลอ (Flatterers) พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงคนประจบสอพลอของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการหลีกเลี่ยงคนประจบสอพลอของ จอมพลถนอม กิตติขจร โดยที่ มาเคียเวลลี อธิบายว่า เจ้าผู้ปกครองต้องให้ที่ปรึกษาพูดความจริงเฉพาะในสิ่งที่ถูกถาม แต่เจ้าผู้ปกครองควรจะถามทุกเรื่องที่ตนสงสัยและรับฟังความเห็นจากเหล่าที่ปรึกษา หลังจากนั้น การตัดสินใจชี้ขาดจะต้องเป็นของตัวเอง (Denise, White & Peterfreund, 1992, p. 109) เขาห่วงใยในเจ้าผู้ปกครองที่ไม่ฉลาด ขาดความรอบคอบในการเลือกสรรคนที่ปรึกษา ซึ่งเหล่าที่ปรึกษาที่ไม่จริงใจนี้สังเกตได้โดยง่ายจากความพยายามให้คำปรึกษาเฉพาะในสิ่งที่เจ้าผู้ปกครองต้องการฟัง โดยบิดเบือนหรือหลีกเลี่ยงไม่รายงานตามข้อเท็จจริง ในส่วนของวิสัยทัศน์ความโดยยึดถือข้อเท็จจริงของ จอมพลถนอม กิตติขจร นั้น สามารถพบได้จากการที่ จอมพลถนอม กิตติขจร เลือกที่จะฟังความเห็นของลูกพรรคสหประชาไทย ในการแก้ไขโครงสร้างพรรคที่มีลักษณะคล้ายพรรคคอมมิวนิสต์ แทนที่จะเชื่อถือหลักการของ พล.ท. แสวง เสนาณรงค์ ผู้ร่วมงานกับตนตลอดจนรัฐบาล จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มาอย่างยาวนาน และเป็นผู้หนึ่งที่นำเสนอรูปแบบของระบอบเผด็จการทหาร อันรัฐบาล จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และ รัฐบาล จอมพลถนอม กิตติขจร ได้เคยนำมาใช้ (พัด ลวางกูร, 2554, หน้า 123) ผู้ซึ่งต้องการให้พรรคมีการดำเนินงานทางการเมืองในระยะยาว แต่ก็ไม่แก้ไข พรรคอาจจะโดนครหาด้วยเงื่อนไขด้านโครงสร้างพรรคได้ (ประชาธิปไตย, 2513, หน้า 1)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การศึกษาบริบททางสังคมการเมืองที่มีอิทธิพลต่อทรศนะเกี่ยวกับคุณธรรมผู้ปกครองของ นิคโคโล มาเคียเวลลี กับบริบททางสังคมการเมืองที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร ผู้วิจัย พบว่า

1.1 บริบททางสังคมการเมืองอิตาลีในยุคของ มาเคียเวลลี มีความสอดคล้องกับบริบททางสังคมการเมืองไทยในยุคของ จอมพลถนอม กิตติขจร

1.2 จอมพลถนอม กิตติขจร มีแนวทางปกครองด้วยความรุนแรงควบคู่ด้วยการดูแลประชาชน ภายใต้บริบทสังคมการเมืองที่ไร้เสถียรภาพ ตามที่ มาเคียเวลลี ต้องการทุกประการ

2. การศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร ตามกรอบทรศนะของ นิคโคโล มาเคียเวลลี ได้พบว่า

2.1 ด้านวิธีการต่อสู้ พบว่า วิธีการต่อสู้ทางการเมืองของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับวิธีการต่อสู้ของ จอมพลถนอม กิตติขจร

2.2 ด้านคุณสมบัติผู้ปกครอง พบว่า คุณสมบัติผู้ปกครองของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับคุณสมบัติผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร

2.3 ด้านคุณสมบัติเหนือมนุษย์ ได้พบว่า มาเคียเวลลี ได้นำเสนอคุณสมบัติเหนือมนุษย์ โดยที่ จอมพลถนอม กิตติขจร ก็มีคุณสมบัติเหนือมนุษย์ทุกประการ

2.4 ด้านวิธีการขึ้นสู่อำนาจทางการเมือง เมื่อพิจารณาเรียงขั้นตอน ผู้วิจัย พบว่า

2.4.1 ขั้นตอนก่อนได้อำนาจทางการเมือง ผลการศึกษา พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับสภาพการณ์ก่อนได้อำนาจทางการเมืองของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับสภาพการณ์ก่อนได้อำนาจทางการเมืองของ จอมพลถนอม กิตติขจร

2.4.2 ขั้นตอนให้ได้อำนาจทางการเมือง ทรศนะเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองของ มาเคียเวลลี กับวิธีการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองของ จอมพลถนอม กิตติขจร มีความสอดคล้องกัน

2.4.3 ขั้นตอนในการรักษาอำนาจทางการเมืองระยะสั้น พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับวิธีการรักษาอำนาจทางการเมืองระยะสั้นของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับวิธีการรักษาอำนาจทางการเมืองระยะสั้นของ จอมพลถนอม กิตติขจร

2.4.4 ขั้นตอนรักษาอำนาจทางการเมืองในระยะยาว พบว่า ทรศนะเกี่ยวกับวิธีการรักษาอำนาจทางการเมืองในระยะยาว 4 ประการของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับวิธีการรักษาอำนาจทางการเมืองในระยะยาวของ จอมพลถนอม กิตติขจร เพียงประการเดียว อันได้แก่ การกำจัดสายโลหิตของขุนนาง ไม่ให้ความช่วยเหลือจากผู้สนับสนุนเจ้าผู้ปกครองได้ และเป็นเหตุให้ต้องสิ้นสุดอำนาจทางการเมืองไป แต่ก็สามารถทำให้ตนเป็นผู้ปกครองที่บรรลุเป้าหมายของรัฐได้

2.5 ด้านคุณธรรมของผู้ปกครอง ผู้วิจัยพบว่า

2.5.1 ทรศนะเกี่ยวกับความโอบอ้อมอารีของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการใช้ความโอบอ้อมอารีของ จอมพลถนอม กิตติขจร

2.5.2 ทรศนะเกี่ยวกับความเมตตาปราณีของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการใช้ความเมตตาปราณีของ จอมพลถนอม กิตติขจร

2.5.3 ทรศนะเกี่ยวกับการรักษาข้อตกลงของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการรักษาข้อตกลงของ จอมพลถนอม กิตติขจร

2.5.4 ทรศนะเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงการถูกเหยียดหยามและความชิงชังของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการหลีกเลี่ยงการถูกเหยียดหยามและความชิงชังของ จอมพลถนอม กิตติขจร

2.5.5 ทรศนะเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของรัฐของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการรักษาความมั่นคงของรัฐของ จอมพลถนอม กิตติขจร

2.5.6 ทรศนะเกี่ยวกับการสร้างพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการยกย่องของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการสร้างพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการยกย่องของ จอมพลถนอม กิตติขจร

2.5.7 ทรศนะเกี่ยวกับการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของเจ้าผู้ปกครองของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของเจ้าผู้ปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร

2.5.8 ทรศนะเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงคนประจบสอพลอของ มาเคียเวลลี สอดคล้องกับการหลีกเลี่ยงคนประจบสอพลอของ จอมพลถนอม กิตติขจร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษา พบว่า ภายใต้บริบททางสังคมการเมืองที่สับสนวุ่นวาย ผู้ปกครองควรที่จะใช้วิธีการปกครองที่รุนแรงควบคู่ไปกับการดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน ด้วยเหตุนี้ หากว่าสถานการณ์ทางการเมืองตกอยู่ในภาวะคับขัน ผู้ปกครองจะต้องไม่ยึดติดกับวิธีการประนีประนอมเท่าใดนัก แต่จะต้องรู้จักเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับการแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าว แม้ว่าผู้ปกครองจะเป็นผู้มีจิตเมตตาประชาชนสักเพียงใดก็ตาม แต่ก็ต้องรู้จักใช้ความรุนแรงหากจำเป็น ทั้งนี้เพื่อสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ หากจะใช้ความรุนแรงเพื่อตัวผู้ปกครองเองไม่

1.2 ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์เป็นสิ่งที่กำหนดว่า ผู้ปกครองควรเลือกใช้วิธีการที่รุนแรง หรือควรเลือกใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหา ผู้ปกครองไม่ควรใช้แต่วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างสุดโต่งจนเกินไป เพราะจะทำให้ถูกผู้ใต้ปกครองมองว่า เป็นคนเด็ดขาดหรือหย่อนยานจนเกินไป ส่วนคุณสมบัติของผู้ปกครองอันได้แก่ ความกล้าหาญ รอบคอบ ก็จะต้องใช้ควบคู่กับความฉลาดหลักแหลม หากฉลาดอย่างเดียวแต่ไร้ซึ่งความกล้า ผู้ปกครองก็จะไร้ผู้เกรงขาม แต่ถ้ามีแต่ความกล้าโดยปราศจากความฉลาด ผู้ปกครองจะไม่อาจใช้อำนาจได้ ในการรักษาอำนาจทางการเมืองได้ และเนื่องด้วยธรรมชาติของมนุษย์นั้นเลวร้าย ผู้ปกครองจึงต้องมีคุณสมบัติอันจะควบคุมธรรมชาติดังกล่าวของตน ซึ่งก็คือ ต้องมองการณ์ไกล มีเป้าหมายที่ชัดเจน แต่ยึดหยุ่นในวิธีการ โดยถ้าหากว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจะส่งผลเสียในระยะยาวได้ ผู้ปกครองจะต้องเลือกใช้วิธีการอันจะแก้ไขปัญหาในอนาคตได้เป็นสำคัญ ไม่ใช่เน้นไปที่การแก้ที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นในขณะนั้นแต่อย่างใด โดยวิธีการที่ใช้จะต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอได้ แม้จะมีความชัดเจนในเป้าหมายก็ตาม

1.3 ผลการศึกษา พบว่า หากว่าผู้ปกครองรู้ว่าตนเองเป็นผู้ที่ไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะรักษาอำนาจทางการเมืองเอาไว้ได้ จะต้องรู้จักขั้นตอนในการขวนขวายให้ได้มาและรักษาอำนาจทางการเมืองอันมีประสิทธิภาพ โดยในขั้นตอนในการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองอันเป็นช่วงที่ผู้ปกครองยังมีกำลังคนน้อยอยู่นั้น ผู้ปกครองจะต้องทำการกำจัดศัตรูทางการเมือง ตลอดจนเอาศัตรูทางการเมืองบางส่วนมาเป็นพวกเพื่อเสริมกำลังแก่ตน ในขั้นตอนรักษาอำนาจทางการเมืองที่มีความเข้มแข็งขึ้นมาระดับหนึ่งในระยะสั้น ผู้ปกครองควรที่จะมอบหมายงานด้านที่ส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ให้ผู้อื่นดำเนินการแทน เพื่อรักษาภาพลักษณ์ของตนเอาไว้ เนื่องจากเพียงมีรากฐานอำนาจมั่นคง จะไม่เป็นการดีหากต้องมาสูญเสียภาพลักษณ์ไปในเวลานี้ และในขั้นตอนการรักษาอำนาจทางการเมืองระยะยาว ผู้ปกครองจะต้องสกัดกั้นกลุ่มอำนาจใหม่ไม่ให้เข้าถึงตัวผู้สนับสนุนตน ดึงเอาข้าอำนาจต่าง ๆ มาสนับสนุนตน เข้าควบคุมกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลทางการเมือง และต้องดำเนินการทุกอย่างก่อนที่ผู้สนับสนุนตนจะสิ้นชีพหรือหมดสิ้นอำนาจลง ซึ่งถ้าหากว่าไม่กระทำตามนี้ ผู้ปกครองที่ไม่มีความสามารถพอที่จะเป็นผู้ปกครองก็จะสูญเสียอำนาจทางการเมืองไป

1.4 ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่จะสามารถครองอำนาจทางการเมืองได้อย่างยาวนานนั้น จะต้องมีความอดทนของผู้ปกครอง โดยจะต้องเลือกใช้ความโอบอ้อมอารี ความเมตตา การรักษาข้อตกลง อย่างเหมาะสม ไม่ยึดติดกับสิ่งเหล่านั้นมากเกินไป แต่ต้องรู้จักละเมิดสิ่งเหล่านั้นหากนำมาซึ่งผลดีกว่าทางการเมืองการปกครอง จะต้องไม่ทำตนเป็นที่รังเกียจ เอาความมั่นคงปลอดภัยของรัฐมาเป็นนโยบายหลัก รู้จักการทำพฤติกรรมอันประชาชนยกย่อง มีความชาญฉลาดในการคัดสรรบุคคลใกล้ชิด และไม่ไว้วางใจบุคคลประเภทชอบประจบสอพลอ หรือก็คือบุคคลที่ยินดีต่อการทำผิดของผู้ปกครองเพียงเพราะหวังผลประโยชน์ต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ แม้ว่าจะได้ตรวจสอบค้นคว้างานวิจัยมาพอสมควร แต่ก็พบว่า นักโศลก มาเคียเวลลี ยังได้แบ่งประเภทของผู้ปกครองตามการขึ้นสู่อำนาจไว้อีกหลายประเภท เช่น ผู้ปกครองที่ได้อำนาจจากการสืบสันตติวงศ์ ผู้ปกครองที่ได้อำนาจจากวิธีการอันชั่วร้าย ผู้ปกครองที่ได้อำนาจจากวิธีการอันชอบธรรม เป็นต้น โดยในงานวิจัยนี้ได้ยกมาเปรียบเทียบเพียงประเภทเดียว อันได้แก่ ผู้ปกครองที่ได้อำนาจมาจากการสนับสนุนของผู้อื่น และไม่มีความสามารถเพียงพอต่อการเป็นผู้ปกครอง อันเป็นผู้ปกครองประเภทที่ผู้ศึกษาวิจัยพบว่ามีความสอดคล้องกับ จอมพลถนอม กิตติขจร มากที่สุด ดังนั้นในงานวิจัยต่อไป จึงควรมีการศึกษาเปรียบผู้ปกครองประเภทอื่นต่อไป

2.2 เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่คุณธรรมของผู้ปกครองเป็นสำคัญ แต่ในการปกครองให้ได้ผลดีนั้น พบว่าบุคคลอื่นได้นอกจากตัวผู้ปกครองก็มีอิทธิพลเช่นกัน ดังนั้นในงานวิจัยต่อไป จึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร และการมีส่วนร่วมของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กุลธิดา เกษบุญชู มีด. (2550). *การเมืองไทยในยุคสมัย-ถนอม ภายใต้โครงสร้างอำนาจโลก*. งานวิจัยทุน ปรีดี พนมยงค์ ยังไม่ได้ตีพิมพ์. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ 50 ปี ธนากรแห่งประเทศไทย.
- ชันเงิน (นามแฝง). (2510). *ปรับปรุงคณะรัฐมนตรีหรือไม่*. ชาวไทย, ฉบับวันที่ 8 ธันวาคม 2510, 6.
- จอมพลถนอม กิตติขจร. (2532). *บันทึกจากใจ*. สระบุรี: ปากเพรียวการช่าง.
- อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. (2550). *บทบาททางการเมืองของจอมพลถนอม กิตติขจร พ.ศ. 2506-2516*. วิทยานิพนธ์ อ.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประจวบ ทองอุไร. (2501). *จดหมายเหตุของนายร่ำคาญ*. *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*, 38(4), 2 - 50.
- ฝ่ายกิจการพลเรือน กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4. (2559). *ประวัติลูกเสือชาวบ้าน*. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/bpp506/1-prawati-luk-seux-chaw-ban>. 8 สิงหาคม 2559.
- พัต ลวางกูร. (2554). *ความคิดทางการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารทางวิชาการมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไม่ทราบผู้แต่ง. (2500). *ชาวไทย*, ฉบับวันที่ 27 ธันวาคม 2500, ไม่ทราบเลขหน้า.
- _____. (2511). *เดลินิวส์*, ฉบับวันที่ 21 เมษายน 2511, ไม่ทราบเลขหน้า.
- _____. (2514). *เดลินิวส์*, ฉบับวันที่ 19 พฤศจิกายน 2514, ไม่ทราบเลขหน้า.
- _____. (2507). *ประชาธิปไตย*, ฉบับวันที่ 18 ธันวาคม 2507, 1 - 12.
- _____. (2512). *ประชาธิปไตย*, ฉบับวันที่ 14 กันยายน 2512, 1.
- _____. (2513). *ประชาธิปไตย*, ฉบับวันที่ 1 มกราคม 2513, 1.
- _____. (2503). *สยามนิกร*, ฉบับวันที่ 30 กันยายน 2503, ไม่ทราบเลขหน้า.

- ไม่ทราบผู้แต่ง. (2501). สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ฉบับวันที่ 9 มีนาคม 2501, 28 - 50.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2558). *เจ้าผู้ปกครอง*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา.
- แปลจาก Machiavelli, N. (1532). *The Prince*.
- เสนห์ จามริก. (2519). *จากเพลโตถึงปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. แปลจาก Harmon, M. J. (1964). *Political thought: from Plato to the present*. Toronto: McGraw-Hill, Inc.
- แสง คำหงษา. (2544). *คุณธรรมของผู้ปกครอง ศึกษากรณี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ตามกรอบทฤษฎีของ นิคโคโล มาเคียเวลลี*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนทร ราชวงศ์ศึก. (2551). *ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจก่อนยุคคลาสสิก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Denise, T. C., White, N. & Peterfreund, S. P. (1992). *Great Traditions in Ethics*. California: Wadsworth Publishing.
- US Department of State. (1994). *Foreign Relations of the United States, 1961-1963*, Volume XXIII, Southeast Asia. Washington, D. C.: United States Government Printing Office.

วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร